

KANSALAISPULSSI 9_2020

Valtioneuvoston kanslia on tilannut Tilastokeskukselta nopealla aikataululla toistaiseksi toistettavan Kansalaispulssi-kyselyn liittyen siihen, miten koronavirusepidemia vaikuttaa suomalaisten arkeen ja mielipiteisiin. Ensimmäinen kysely tehtiin huhtikuun 2020 alkupuolella ja kyselyä toistetaan 2-3 viikon välein (heinäkuun taukoa lukuun ottamatta).

Kansalaispulssissa kysytään Suomessa asuvien mielipiteitä mm. viranomaisten toiminnasta, vastaajan omasta mielialasta, luottamuksesta tulevaisuuteen, ohjeiden noudattamisesta, muiden auttamisesta ja siitä, miten hyvin kokee saaneensa informaatiota.

Kysely toteutetaan verkkokyselynä. Verkkolomake tehdään Webropolilla ja kyselyyn on mahdollista vastata älypuhelimien kautta. Keruun päätyttyä aineisto ajetaan Webropolin järjestelmästä Tilastokeskuksen tutkijoiden koneille tarkistettavaksi ja käsiteltäväksi. Aineistonkeruu toteutetaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Otoksen muodostaminen ja rakenne

IX-kierroksen otos muodostettiin Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen ajalla 16.7. - 3.8. vastanneista manner-suomalaisista kohdehenkilöistä. Otoksessa oli yhteensä 3 026 henkilöä, joille oli ajantasainen ja kriteerit täyttävä puhelinnumero (ainoa tai oikeaksi todettu, eikä salaiseksi merkitty, matkapuhelinnumero).

Työvoimatutkimus on otostutkimus, jonka avulla tilastoidaan 15–74-vuotiaan väestön työmarkkinoille osallistumista, työllisyyttä, työttömyyttä ja työaikaa kuukausittain, neljännesvuosittain ja vuosittain. Tutkimuksen otokseen kuuluu joka kuukausi noin 12 000 henkilöä. Työvoimatutkimuksen otos poimitaan ositetulla satunnaisotannalla väestön keskusrekisteriin perustuvasta Tilastokeskuksen väestötietokannasta kahdesti vuodessa. Tutkimus on puhelinhaastatteluina toteutettava paneelitutkimus, jossa samaa henkilöä haastatellaan viisi kertaa.

Tiedonkeruu

Lomake

Kyselyn sisältö toistuu kierroksittain melko samanlaisena. VNK toimitti Tilastokeskukselle kysymykset ja lomaketta muokattiin yhteistyössä. Verkkolomakkeen testaamiseen osallistui Tilastokeskuksen tutkijoiden lisäksi tilaaja. Kysymykset käännettiin Tilastokeskuksessa ruotsin- ja englanninkielelle.

Tiedonkeruun kulku, vastausosuus ja kato

Otokseen kuuluville lähetettiin tekstiviestillä kutsu ja henkilökohtainen suoralinkki verkkolomakkeelle. Vastausaktiivisuuden kasvattamiseksi tiedonkeruu aloitettiin nyt vuorokautta aikaisemmin kuin edeltävillä kierroksilla ja kenttä pidettiin auki maanantaihin asti. Kokonaisvastausosuus nousikin edeltävistä kierroksista huomattavasti. Muistutusviestit lähetettiin vastaamattomille kahden vuorokauden kuluttua sekä viimeisen päivän aamuna. Suurin osa vastauksista saatiin ensimmäisten kolmen vuorokauden kuluessa.

Kierros	Kenttäaika	Otos	Hyväksytyjä vastauksia	Lopullinen vastausosuus
1-kierros	2.4. (to) – 5.4. (su)	2 911	1 240	42,6 %
2-kierros	16.4. (to) – 19.4. (su)	2 283	1 146	50,2 %
3-kierros	29.4. (ke) – 3.5. (su)	2 364	1 164	49,2 %
4-kierros	14.5. (to) – 17.5. (su)	2 512	1 111	44,2 %
5-kierros	28.5. (to) – 31.5. (su)	2 705	1 139	42,1 %
6-kierros	11.6. (to) – 14.6. (su)	2 930	1 182	40,3 %
7. kierros	25.6. (to) – 28.6. (su)	3 142	1 211	38,5 %
8. kierros	6.8. (to) – 9.8. (su)	3 551	1 324	37,3 %
9. kierros	26.8. (ke) – 31.8. (ma)	3 026	1 514	50,0 %

Aineiston toimittaminen

Aineisto toimitettiin asiakkaalle Excel-taulukoina. Vastajien avoimet kommentit toimitettiin sellaisinaan taulukoiden liitteenä.

Vastajat

Kyselyn otoksessa mukana olleet ovat ensin vastanneet Työvoimatutkimukseen ja toisekseen suostuneet jatkotutkimukseen.

Liitteen 1 taulukosta nähdään, miten vastanneet jakautuvat väestöryhmittäin. Naiset vastasivat tälläkin kierroksella huomattavasti aktiivisemmin kuin miehet. Ikäryhmittäin heikoiten vastasivat jälleen 20-24 -vuotiaat, mutta vastausaktiivisuuden kohennuttua alle 25-vuotiaiden vastauksia saatiin lähes yhtä paljon kuin kierroksella 8, jolloin nuorista tehtiin yliotanta.

Maantieteellisesti katsoen korkeimmat vastausosuudet (n. 70 %) olivat Kanta-Hämeessä ja Keski-Pohjanmaalla. Matalimmat vastausasteet (n. 40 %) olivat oli Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla, Lapissa, Kainuussa ja Etelä-Karjalassa. Aineistossa on havaittavissa koulutukseen liittyvä osallistumattomuuden trendi, joka näkyy siinä, että perusasteen varassa olevat vastasivat hieman heikommin kuin korkea-asteen koulutuksen omaavat. Tämä trendi vaikuttaisi korostuvan verkkotiedonkeruussa.

Painotus

Vastausaineisto (1 514 henkilöä) painotettiin vastaamaan tutkimuksen perusjoukkoa (15-74 – vuotiaat mannersuomalaiset) ja painotuksessa väestötietoina käytettiin heinäkuun lopun tietoja (4 113 894 henkilöä). Aineiston kullekin vastanneelle muodostettiin korottava ja vastauskatoa oikaiseva estimointipaino (muuttuja PAINO). Korottavuus mahdollistaa sen, että laskettaessa kokonaismääräestimaatteja tulokset ovat tarkastelussa kohdeperusjoukon tasolla. Tällöin painokerroin voidaan tulkita niin, että tutkimukseen osallistunut henkilö edustaa painonsa osoittaman määrän henkilöitä perusjoukossa.

Aineiston painotuksen lähtökohtana oli peruspainot, jotka muodostettiin jakamalla perusjoukon koko vastanneiden määrällä, eli peruspainoksi muodostui kaikille vastanneille 4 113 894 / 1 514.

Painojen kalibroinnissa peruspainoja muunnettiin niin, että painojen avulla kyselyyn vastanneet edustavat perusjoukkoa käytettyjen kalibroitimuuttujien suhteen. Kalibroitimuuttujina (liite 2) olivat sukupuoli, alue, 5-vuotisikäryhmä ja koulutusaste. Kalibrointiin käytettiin SAS-makro-ohjelmaa (Ranskassa kehitetty CALMAR2-makro).

Tulokset

Tulokset ovat Excel-taulukoissa suorina jakaumina ja ristiintaulukointeina sukupuolen, ikäryhmän (15-vuotisryhmät), kotitalouden rakenteen, nuorimman lapsen iän ja suuralueen mukaan, sisältäen soluttaiset vastaajien lukumäärät, painotetut vastaajamäärät (estimaatit) ja rivi prosentit (prosenttiosuudet).

Tulosten tulkitsemista varten mukana on myös ”prosenttiosuuden virhemarginaali”-taulukko. Prosenttiosuuden virhemarginaali (ts. 95%:n luottamusväli) riippuu vastanneiden lukumäärästä ja ko. prosenttiosuudesta. Tuloksia voi arvioida myös solukohtaisten vastanneiden lukumäärien pohjalta soveltamalla työvoimatutkimuksessa käytettäviä Eurostatin julkaisurajoja:

- Luvut voidaan julkaista, kun solussa on vastaajia vähintään 20
- Luvut ovat epätarkkoja ja ne voidaan julkaista varoituksen kera, kun solussa on vastaajia 10-19
- Luvut ovat hyvin epätarkkoja ja ne peitetään (ei julkaista), kun solussa on alle 10 vastaajaa

Asteikollisille kysymyksille on muodostettu taustamuuttujittain keskiarvo ja sen luottamusvälin alaraja (LV_ala) ja yläraja (LV_yla), jotta on mahdollista muodostaa mielikuva vastaajien keskimääräisestä mielipiteestä. Yhteenvetotaulukoissa on ilmoitettu myös keskiarvon taustalla olevien mielipiteiden määrä (vastanneet).

Keskiarvoa kannattaa käyttää mielipideasteikon yhteydessä harkiten. Käytäntö on osoittanut, että keskiarvot antavat useimmissa tapauksissa oikeansuuntaisen ja käyttökelpoisen arvion keskimääräisestä mielipiteestä, mutta mielipiteiden jakauma kannattaa kuitenkin aina tarkistaa taulukoista, joka sisältävät kysymyksittäin eri mielipiteiden lukumäärät ja prosentit. Keskiarvoja muodostettaessa on lisäksi huomioitava, että EOS-vastaukset on rajattava laskennan ulkopuolelle.

Esimerkkinä keskiarvon muodostaminen kysymykselle Q1 (Kuinka oikeudenmukaisena pidät suomalaista yhteiskuntaa tällä hetkellä?) 2. kyselyssä. Yhteenvetotaulukoiden keskiarvoja muodostettaessa oli tarpeen huomioida painokertoimen vastauskatoa oikaiseva vaikutus, jota voidaan havainnollistaa muodostamalla ns. analyysipaino, josta on poistettu korottava vaikutus ja jonka arvot vaihtelevat ykkösen molemmin puolin. Suurimmat analyysipainot (1,8) osuvat 20-30-vuotiaille miesvastaajille, jotka ovat perusasteen koulutuksen varassa. Pienimmät analyysipainot (0,6) on puolestaan korkea-asteen koulutuksen omaavilla 60-65-vuotiailla naisvastaajilla. Kun lasketaan analyysipainolla painotettu keskiarvo kysymykselle Q1, saadaan tulokseksi 7,58. Mikäli muodostamme vertailun vuoksi keskiarvon ilman painokerrointa, saamme tulokseksi 7,64. Se saadaan perinteisesti aritmeettisena keskiarvona (vastausten summa jaettuna vastanneiden lukumäärällä). Kysymykseen Q1 vastasi 1 122 henkilöä, kun EOS-vastaukset on rajattu pois.

LIITE 1 Kansalaispulssi 9_2020 -kysely. Otos, vastanneet ja vastausosuudet eri väestöryhmissä.

	Otos	Vastanneet	Vastaus-%
Yhteensä	3 026	1 514	50.0
Sukupuoli			
Mies	1 481	650	43.9
Nainen	1 545	864	55.9
Ikäryhmä			
15-19 -vuotiaat	165	73	44.2
20-24 -vuotiaat	178	65	36.5
25-29 -vuotiaat	195	76	39.0
30-34 -vuotiaat	238	103	43.3
35-39 -vuotiaat	262	130	49.6
40-44 -vuotiaat	290	149	51.4
45-49 -vuotiaat	221	114	51.6
50-54 -vuotiaat	274	154	56.2
55-59 -vuotiaat	310	179	57.7
60-64 -vuotiaat	293	167	57.0
65-69 -vuotiaat	310	162	52.3
70-74 -vuotiaat	290	142	49.0
Maakunta			
Uusimaa	957	496	51.8
Varsinais-Suomi	257	114	44.4
Satakunta	126	56	44.4
Kanta-Häme	82	56	68.3
Pirkanmaa	303	154	50.8
Päijät-Häme	131	71	54.2
Kymenlaakso	101	52	51.5
Etelä-Karjala	69	29	42.0
Etelä-Savo	93	44	47.3
Pohjois-Savo	135	63	46.7
Pohjois-Karjala	99	52	52.5
Keski-Suomi	161	87	54.0
Etelä-Pohjanmaa	63	26	41.3
Pohjanmaa	100	41	41.0
Keski-Pohjanmaa	30	22	73.3
Pohjois-Pohjanmaa	181	93	51.4
Kainuu	52	22	42.3
Lappi	86	36	41.9
Suuralue			
Helsinki-Uusimaa	957	496	51.8
Etelä-Suomi	640	322	50.3
Länsi-Suomi	753	364	48.3
Pohjois- ja Itä-Suomi	676	332	49.1

1.9.2020

LIITE 2. Kalibrintimuuttajat

Sukupuoli

1 = Mies

2 = Nainen

Alue muodostettiin suuralueista (pois lukien Ahvenanmaan maakunta)

1 = Helsinki-Uusimaa

2 = Etelä-Suomi

3 = Länsi-Suomi

4 = Pohjois- ja Itä-Suomi

10-vuotisikäryhmä

15 - 24

25 - 34

35 - 44

45 - 54

55 - 64

65 - 74

Koulutusaste

1 = Perusaste

2 = Keskiaste

3 = Korkea-aste